

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΣΔΔΑ

ΜΑΘΗΜΑ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Γιάννης Πέντας, Πολιτικός Επιστήμων

1ο Θέμα οργάνωσης και λειτουργίας του κράτους 2006

Η δικαστική λειτουργία αποτελεί μια από τις τρεις θεμελιώδεις λειτουργίες του κράτους. Ειδικότερα η διοικητική δικαιοσύνη παρέχει έννομη προστασία στον πολίτη απέναντι στην δημόσια εξουσία και ελέγχει την Συνταγματικότητα των νόμων και την Νομιμότητα της διοίκησης.

A) Αυτοτέλεια και ανεξαρτησία της διοικητικής δικαιοσύνης . Σχέσεις της διοικητικής δικαιοσύνης προς τις άλλες κρατικές λειτουργίες Νομοθετική- Εκτελεστική, στο πλαίσιο της αρχής της διάκρισης των εξουσιών.

B) Θεωρείτε ότι η υπέρβαση των ορίων γενικά της δικαστικής λειτουργίας αφενός και οι περιπτώσεις διαφθοράς δικαστικών λειτουργών αφετέρου επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία μιας φιλελεύθερης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και με ποιο τρόπο;

Πώς νομίζετε ότι θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα παραπάνω φαινόμενα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ 2006

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: Μετάβαση από το απολυταρχικό στο φιλελεύθερο κράτος. Εξέλιξη και ανάπτυξη της ιδιότητας του πολίτη έναντι αυτής του υπηκόου.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ:

A) - Πολιτική θεωρία: Σύντομη αναφορά στις απόψεις για το διαχωρισμό των εξουσιών του Λοκ και του Μοντεσκιέ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

- Ο ρόλος της δικαστικής λειτουργίας στο σύστημα της φιλελεύθερης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Η δικαστική λειτουργία αποτελεί το σημαντικότερο θεσμικό αντίβαρο έναντι της εκτελεστικής και της νομοθετικής λειτουργίας στο πλαίσιο της ύπαρξης του συστήματος των αλληλοελεγχόμενων και εξισορροπητικών μηχανισμών (checks and balances) (Μοντεσκιέ, Μακρυδημήτρης).

- Φιλελεύθερη Αρχή. Συνταγματική κατοχύρωση.

Πιο συγκεκριμένα:

· Η πολιτεία οργανώνεται με βάση την θεμελιώδη αρχή της διάκρισης των λειτουργιών η οποία αποτελεί την κατεξοχήν οργανωτική βάση του Πολιτεύματος (άρθρο 26 του Συντάγματος) και είναι μη αναθεώρητη διάταξη (άρθρο 110 του Συντάγματος).

· Η κατοχύρωση της αρχής αυτής υποδηλώνει ότι αναγνωρίζονται τρία είδη κρατικής δράσης της πολιτείας:

I. Η νομοθεσία, που πρωτίστως ανατίθεται στη Βουλή (αναφορά στα άρθρα του Συντάγματος) και συνίσταται στην θέσπιση των κανόνων δικαίου.

II. Η εκτέλεση, την οποία επωμίζεται η κυβέρνηση (αναφορά στα σχετικά άρθρα του Συντάγματος) και η διοίκηση (αναφορά στα σχετικά άρθρα του Συντάγματος) και αφορά την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου.

III. Η δικαιοσύνη, που ανατίθεται στα δικαστήρια και έχει ως έργο την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή των κανόνων δικαίου.

- Η αρχή του Κράτους Δικαίου. Συνταγματική κατοχύρωση. Η αρχή αυτή εξειδικεύεται σε δύο επιμέρους στοιχεία:

A) Αυτοπεριορισμό της εξουσίας έναντι των διοικουμένων.

B) Αξιώσεις του ατόμου έναντι του κράτους που μπορούν να διεκδικηθούν με δικαστικά μέσα ενώπιον δικαιοδοτικών οργάνων που απολαμβάνουν δικαστική ανεξαρτησία.

- Ατομικά Δικαιώματα. Συνταγματική κατοχύρωση.

- Δικαστική Προστασία. Συνταγματική κατοχύρωση.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

- Ο Δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων αποτελεί μάλλον την πιο σοβαρή «εξουσία» των δικαστηρίων, ιδίως σε χώρες όπως η Ελλάδα όπου έχει τα χαρακτηριστικά του διάχυτου και παρεμπόδιτου ελέγχου, διότι τα δικαστήρια μπορούν να κυρήξουν νόμο που έχει ψηφίσει η Βουλή ως αντισυνταγματικό και να μην τον εφαρμόσουν στην συγκεκριμένη που έχει αχθεί ενώπιον τους. (Πικραμένος). Συνταγματική κατοχύρωση.(Άρθρο 93 του Συντάγματος)

- Η δικαστική ανεξαρτησία κατοχυρώνεται μέσω των προβλεπόμενων λειτουργικών και προσωπικών εγγυήσεων των δικαστικών λειτουργιών.

(Ράϊκος, Σπηλιωτόπουλος)

- Λειτουργικές εγγυήσεις (ανάλυση) (Συνταγματική Κατοχύρωση. Άρθρο 87 του Συντάγματος)

- Προσωπικές εγγυήσεις (ανάλυση) (Συνταγματική Κατοχύρωση. Άρθρο 87 του Συντάγματος)

- Η διοικητική δικαιοσύνη περιλαμβάνει:

I. Το Συμβούλιο της Επικρατείας (αρμοδιότητες). Άρθρο 95 του Συντάγματος.

II. Το Ελεγκτικό Συνέδριο (αρμοδιότητες). Άρθρο 98 του Συντάγματος.

III. Τα διοικητικά δικαστήρια στα οποία περιλαμβάνονται τα διοικητικά πρωτοδικεία και τα διοικητικά εφετεία.

- Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (ΑΕΔ) ασκεί επικουρικό ρόλο στην διοικητική δικαιοσύνη ιδίως σε ορισμένες περιπτώσεις όταν υπάρχουν αμφισβητήσεις για την συνταγματικότητα των νόμων μεταξύ των ανωτάτων δικαστηρίων. (Άρθρο 100 του Συντάγματος). (Ράϊκος, Σπηλιωτόπουλος)

- Νομιμοποιητική λειτουργία της διοικητικής δικαιοσύνης. Η διοικητική δικαιοσύνη διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο επίπεδο της απόσπασης συναίνεσης και νομιμοποίησης του πολιτικού συστήματος διότι μέσω κυρίως του ελέγχου νομιμότητας (αλλά και συνταγματικότητας των νόμων) προσδίδει κύρος συνολικά στην Πολιτεία. (M.Weber). (Held).

- Αναφορά στην Αρχή της Νομιμότητας της Δικαιοσύνης. Συνταγματική κατοχύρωση. (Ευστρατίου).

- Αναφορά στον νομικό – ορθολογικό τύπο νομιμοποίησης της εξουσίας του M.Weber.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

B. – Η περίοδος της γ' Ελληνικής Δημοκρατίας χαρακτηρίζεται από συνταγματική ομαλότητα και πολιτική σταθερότητα που όμοια της δεν έχει γνωρίσει η Ελλάδα στο παρελθόν (Πικραμένος). Η απρόσκοπτη λειτουργία των θεσμών και του πολιτεύματος έχει αναμφίβολα θετικές επιδράσεις στην οργάνωση και λειτουργία της δικαιοσύνης.

- Αυτή η θετική γενική εικόνα που αποτυπώνεται στις βασικές λειτουργίες του πολιτεύματος και στις σχέσεις πολιτικής εξουσίας και δικαιοσύνης δεν μπορεί να καλύψει κάποια προβλήματα που ανακύπτουν και συνδέονται με την δικαιοσύνη και τις σχέσεις της με τις άλλες πολιτειακές λειτουργίες και εντέλει με το διαρκώς μεταβαλλόμενο περιεχόμενο της δικαστικής ανεξαρτησίας.

- Στην σύγχρονη φιλελεύθερη κοινοβουλευτική δημοκρατία υπάρχουν απόψεις οι οποίες αναφέρονται στο φαινόμενο της υπερβολικής δύναμης της δικαστικής εξουσίας έναντι των δημοκρατικά νομιμοποιημένων οργάνων της Πολιτείας (Βουλή, Κυβέρνηση), (Hague-Hagtop) καθώς και στην δημιουργία τεχνοκρατικών Ελίτ οι οποίες αποφασίζουν για σημαντικά θέματα που αφορούν την Πολιτεία αλλά και τον Πολίτη χωρίς να παρεμβάλλεται η λειτουργία της Λαϊκής Κυριαρχίας (θεωρίες των Ελίτ, Schumpeter). Άλλες προσεγγίσεις αναφέρονται στο ζήτημα της αμφισβήτησης της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης απέναντι στην πολιτική εξουσία τα πολιτικά κόμματα, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης κλπ. (Πικραμένος).

- Επικρίσεις ασκήθηκαν ως προς το δικαίωμα ανάθεσης των προαγωγών στα προεδρεία των ανώτατων δικαστηρίων από το Υπουργικό Συμβούλιο, τον τρόπο επιλογής των δικαστών, τους όρους άσκησης των διοικητικών καθηκόντων, την μισθολογική μεταχείριση τους από την Πολιτεία.

- Το ζήτημα της Διαφθοράς. Αναφορά στην προβληματική του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού και του πολιτικού συστήματος.

- Αναφορά στην λειτουργία του κομματικού πελατειακού συστήματος που λειτουργεί απονομιμοποιητικά συνολικά για το πολιτικό σύστημα και άρα και για τον χώρο της Δικαιοσύνης.

- Καταδίκη των φαινομένων διαφθοράς των δικαστικών λειτουργιών.

- Η υπέρβαση των ορίων γενικά της δικαστικής λειτουργίας αφενός και οι περιπτώσεις της διαφθοράς των δικαστικών λειτουργιών αφετέρου επηρεάζουν με αρνητικό τρόπο την λειτουργία της φιλελεύθερης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας μειώνοντας το κύρος των θεσμών της και απονομιμοποιώντας την στα μάτια των πολιτών.

ΠΛΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

- Τα παραπάνω φαινόμενα μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μέσω
 - i. Της αντιμετώπισης του φαινομένου της διαφθοράς γενικά
(βλέπε συζήτηση για την συνταγματική αναθεώρηση προτάσεις πλειοψηφίας της Βουλής)
 - ii. Την ίδρυση του Συνταγματικού Δικαστηρίου (βλέπε συζήτηση για την συνταγματική αναθεώρηση προτάσεις πλειοψηφίας της Βουλής).
 - iii. Της αντιμετώπισης του φαινομένου της διαφθοράς και την εμπέδωση της διαφάνειας και αξιοκρατίας στον χώρο της Δικαιοσύνης (βλέπε προτάσεις πλειοψηφίας της Βουλής άρθρο 90 του Συντάγματος).
 - iv. Την ενίσχυση της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών.
 - v. Την εντατικοποίηση του εκσυγχρονισμού του πολιτικού συστήματος, της επανίδρυσης του κράτους γενικά της λειτουργικής διαφοροποίησης και αυτονομίας των οργάνων της Πολιτείας (Μακρυδημήτρης).
- Την ενίσχυση του ρόλου της Κοινωνίας των Πολιτών (Μαλέλης- Σωτηρόπουλος).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Έμφαση στην αναγκαιότητα της προσαρμογής του ελληνικού πολιτικού συστήματος και του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ενοποίησης και της διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης. Η Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία σήμερα:

- A. Αναφέρετε τα βασικά χαρακτηριστικά, τις αρχές και τους θεσμούς της αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας.
- B. Αναφερθείτε στις σχέσεις μεταξύ των βασικών θεσμών της αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας.
- Γ. Αναφερθείτε στα τυχόν προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει το κοινοβουλευτικό σύστημα της Γ Ελληνικής Δημοκρατίας.